

Aràbia sense aigua

A l'estiu, els països de la península Aràbiga s'enfronten cada any a una de les dificultats més difícils amb què s'hagin trobat mai: l'escassetat d'aigua. Els governs diuen que tenen la situació controlada. Però tot fa pensar que, ben aviat, aquesta qüestió es convertirà en l'amenaça principal per al futur de la regió, per sobre de lluites polítiques, el terrorisme islamista i les oscil·lacions del preu del petroli.

Aprop de casa, els obrers fa mesos que treballen per millorar el clavegueram del barri. En un dels carrers de l'obra, cada matí em trobo un gran bassal d'aigua que cobreix bona part de l'asfalt. L'aigua hi brolla a dojo per una de les noves canalitzacions, però sembla que l'Ajuntament de Kuwait i els caps de l'obra no creuen urgent d'aturar el vessament. "Tanmateix, és gratis", deuen pensar. I no van pas errats. A Kuwait els llogaters no paguem la factura de l'aigua perquè és inclosa en el preu del lloguer; a l'Aràbia Saudita, país veí, els consumidors paguen una quota simbòlica i l'estat es fa càrrec

del 97% de la despesa; i a l'emirat de Dubai la població local pot consumir de franc tanta aigua com vulgui. Per tant, ben poca gent és conscient a la península Aràbiga que l'aigua sigui un bé car i escàs.

Precisament, la gratuïtat de l'aigua, que alguns ulemes musulmans defensen aferrissadament amb l'argument que és un dret bàsic dels ciutadans, és un dels pitjors enemics d'aquest recurs a la regió. Aquesta regió que no és sinó una enorme extensió de terra àrida sense ni un sol riu i que només disposa del 0,4% de les reserves mundials d'aigua, però que aquests anys ha tingut un desenvolupament

urbanístic sense precedents –asfalt, gratacels i infraestructures espectaculars– que de vegades fa que ens oblidem que, malgrat tot, vivim al desert.

Boom demogràfic. Els estats petrolers del golf Pèrsic tot just comencen a patir les conseqüències del creixement urbanístic i industrial desenfrenat que en pocs decennis ha transformat la regió en un dels centres de negocis més importants del món. Aquí l'increment anual de la demanda d'aigua és el doble que a la resta del planeta. Un estudi de l'ONU de 1996 situava cinc dels sis membres del Consell de Cooperació del Golf (Aràbia Saudita, Bahrein, Emirats Àrabs Units, Kuwait, Oman i Qatar) en la llista dels deu països que havien registrat un augment de població més gran de 1950 a 1995. Entre les dades més significatives de l'estudi, s'hi destaca el fet que els Emirats Àrabs Units n'han estat el número u mundial amb un creixement del 7,7% anual, i que, en total, es preveu que en els 25 anys vinents, la població àrab passarà de 250 milions a 600 milions.

Com a resultat d'aquesta gran concentració humana, trobem, per exemple, que els Emirats Àrabs s'han convertit en el segon consumidor mundial d'aigua per càpita després dels Estats Units, tot i que no tenen ni un sector industrial prominent ni grans superfícies dedicades a l'agricultura. Així, és lògic que cada vegada hi hagi més problemes relacionats amb l'escassetat d'aquest bé, com ara els talls de subministrament.

L'estiu passat les restriccions van afectar durant més de quatre mesos diversos districtes de Gidda, la capital comercial saudita. La gravetat de la situació va despertar l'interès de les organitzacions internacionals, com el Banc Mundial, que en un informe recent alertava els països del Pròxim Orient que el 2050 la disponibilitat d'aigua s'haurà reduït a la meitat, i instava les autoritats a prendre mesures dràstiques per a evitar una catàstrofe. El govern d'al-Riyad va respondre la crisi de Gidda amb l'anunci d'un pla ambiciós –valorat en més de 5.000 milions de dòlars– per a satisfer

la demanda dels 21 anys propers i que preveu de construir-hi de preses, grans dipòsits per a acumular reserves i moltes més plantes dessalinitzadores.

El greu inconvenient de les plantes dessalinitzadores és que són cares de mantenir, necessiten quantitats enormes d'energia per a funcionar i, a més, perjudiquen l'ecosistema marí. Però continuen essent la millor resposta a la demanda creixent. En total, trobem al Pròxim Orient la meitat de les 11.000 plantes que hi ha a tot el món. La majoria són a l'Àrabia Saudita, que és el màxim productor mundial d'aigua dessalinitzada (la meitat de l'aigua que es consumeix en aquest país té l'origen a la mar i la resta prové d'aqüífers sobreexplotats).

Solucions urgents. La demanda regional creix d'un 6% anualment, cosa que fa preveure que caldrà una inversió de prop de 100.000 milions per a mantenir aquest sistema de purificació d'aigua durant els 10 anys vinents. Per això, de mica en mica, s'alcen veus que reclamen un canvi en la cultura de l'aigua que permeti de trobar solucions més eficients i barates a llarg termini. El cap del Centre d'Investigacions del Golf (CIG), amb seu a Dubai, ha assenyalat que "la principal estratègia per a l'ús sostenible de l'aigua és protegir i conservar els recursos disponibles". Per una altra banda, algunes autoritats, com el ministre de l'Aigua dels Emirats, han reconegut que la manca d'aigua ja és el principal repte econòmic, social i ambiental a què s'enfronta el món àrab. "El problema de l'aigua a la regió no és només un assumpte ecològic. Constitueix també un problema econòmic i de seguretat", ha assegurat el polític. Però, de moment, les recomanacions dels experts no arriben amb prou força als poderosos, que semblen ignorar que si no es prenen mesures urgents la natura no podrà suportar el ritme marcat pels interessos comercials: per exemple, a l'emirat d'Abu Zabi, actualment es consumeix 26 vegades més aigua que la que hi ofereixen les fonts renovables.

El programa de l'ONU per al medi és un dels organismes que s'ha posat a treballar i ja monitoritza l'impacte ambiental d'aquesta tragèdia a les principals ciutats dels 22 països àrabs. Per una altra banda, els governs locals anuncien plans de conscienciació que tenen ben

El gran consum d'aigua a la península Àràbiga no és tan sols per a ús de boca, sinó que se'n fa balafia molta, en regs innecessaris o fuites incontrolades, per exemple.

poc ressò social i programes de reducció del consum d'aigua que poden ser més o menys encertats, depenent del país. A l'Àrabia Saudita, el govern ha reduït els subsidis als pagesos per mirar de retallar la producció agrícola, que s'emporta el 87% del consum nacional d'aigua. A Qatar, s'ha anunciat que s'instal·laran comptadors a les mesquites per controlar l'aigua que els fidels usen durant el procés de purificació previ a les oracions.

Tanmateix, aquestes solucions són parcials i no s'arribarà a un consum eficient de l'aigua fins que no es posi un

límit al creixement urbanístic, i els consumidors assumeixin el cost real de la dessalinització i la distribució d'aquest bé escàs. Per això, podem dir que no sembla que els governants siguin conscients que el món camina en un compte enrere que ens porta a l'esgotament dels recursos i que, com més esperin a reaccionar, més dràstiques hauran de ser les mesures que hauran de prendre per frenar això que, a hores d'ara, sembla irreversible.

Jordi Llaonart
Kuwait